

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Кафедра загальної і соціальної психології та психотерапії,
Кафедра політичної психології та соціально-правових технологій
Інститут психології імені Г. С. Костюка
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Кафедра психології
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Кафедра загальної та практичної психології
Білоруський державний університет
Факультет філософії і соціальних наук
Кафедра загальної і клінічної психології**

МАТЕРІАЛИ

IV НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

МЕТОДИ І ТЕХНОЛОГІЇ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

21 травня 2020 року

Київ – 2020

УДК: 159. 316.6:615.851

М 54

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 10 від 5 травня 2020 р.).

Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства/Матеріали IV науково-практичної конференції з міжнародною участю (21 травня 2020 року, м. Київ). [За ред. д.п.н., проф.С. О. Ставицької, к.п.н., доц. Д.Д. Отич, к.п.н., доц. А. Ф. Федоренко]. – Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2020. – 232 с.

Збірник містить матеріали IV науково-практичної конференції з міжнародною участю «Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного суспільства», що висвітлюють результати психологічних досліджень проблем розвитку особистості в глобалізованому світі, в умовах суспільних криз й питань загальної і соціальної психології та психотерапії в контексті надання психологічної допомоги.

За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор

© Колектив авторів, 2020

© НПУ імені М.П.Драгоманова, 2020

Ковчина Ірина Михайлівна

*доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри політичної психології
та соціально-правових технологій
факультету психології
НПУ імені М.П.Драгоманова
(м. Київ)*

Емельяненко Олена Геннадіївна

*Магістр кафедри політичної психології
та соціально-правових технологій факультету психології
НПУ імені М.П.Драгоманова
(м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТА –МАЙБУТНЬОГО ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА

Ефективність діяльності політичного лідера у сучасному світі визначається його психологічними якостями, які відповідають здібностям та здатностям, набутими під час навчання у вищому закладі освіти. Вищий заклад освіти, у свою чергу, використовує для цього методи психології, які допомагають підготувати найбільш кваліфікованого фахівця з політичної психології у якості лідера.

Відомо, політичні лідери формуються під час навчання професійній освіті, підкреслимо, стандарти зі спеціальності 053 психологія, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України 24 квітня 2019 № 564 передбачають одним із об'єктів вивчення поведінку людини, а також механізми поведінки, які лежать в основі різних форм психічної активності людини. Активність людини як психічна форма реалізується під час дії індивідуума в будь-якому соціумі і, зокрема, в політиці. Ми упевнені, що для дій в політиці людину як особистість потрібно професійно готувати. Саме знання з психології призводять особистість до успіхів у діяльності, у тому числі і політичній.

В НПУ імені М.П.Драгоманова на факультеті психології здійснюється підготовка студентів з освітньої програми «політична психологія» з третього

по восьмий семестри рівня «бакалавр» та перший-четвертий семестри рівня «магістр». Під час навчання майбутній професії серед студентства виявляються особистості, які в майбутньому стають політичними лідерами. Такі випускники мають сформовані здатності мотивувати людей та рухатись до спільної мети, здатність ефективно взаємодіяти з колегами, приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях та інші важливі особистісні характеристики. Найпершими завданнями при підготовці політичного лідера-психолога є забезпечення якості знань, умінь та навичок, а також формування усвідомленого ставлення до навчання, яке стає, у майбутньому, реальним джерелом самореалізації. Основними умовами, що сприяють здійсненню управління процесом навчання політичних лідерів в умовах сучасного суспільства є забезпечення якості знань, умінь та навичок, формування усвідомленого ставлення до навчання як до необхідності, пов'язаної із набуттям професії, вивчення потенційних можливостей студента як політичного лідера.

Відома українська учена-психолог І.С.Булах наголошує, що психологія як базова наука про внутрішні стани людини постійно шукає нові шляхи особистісного зростання людини, які забезпечували б виховання моральних якостей молоді у такій суттєвій сфері діяльності людини, як соціум [1].

Ставицька С.О., психолог-дослідник у сфері поведінки юнацтва, рекомендує у своїх працях молоді конкретизувати власний життєвий шлях особистості: особистісна презентація життєвого шляху, життєва програма, сценарій життя [2].

Виховати у вищому закладі освіти політичного лідера є важким завданням. Як правило, політичний лідер є інтелектуальним лідером серед студентства. Як указує І.М.Ковчина, найпершим завданням сучасних закладів вищої освіти є зберегти інтелектуальний потенціал нації, удосконалити викладання дисциплін у системі вищої освіти, залучити досвід європейських країн та відтворити його у національній системі вищої освіти [2, с. 32-

34]. Саме тому потрібно підтримувати виявлені лідерські якості як організаційного складу, так і психологічного.

Сформовані психологічні якості, інтелектуальні здатності майбутнього політичного лідера, сучасного студента освітньої програми «політична психологія» важко переоцінити. Саме політичні психологи у майбутньому стануть зразком політичних лідерів нової формації та європейської культури.

Для розкриття психологічних якостей студента-майбутнього політичного лідера, необхідно сформувати у нього здатності, на які ми указували вище. Ці здатності нададуть можливості індивідууму краще виконувати функції політичного лідера. Всі сформовані здатності людини підтримуються психологічними якостями особи, взаємопов'язані між собою, і нижче ми зупинимося на окремих з них, які найбільше характеризують політичного лідера.

Розглянемо найголовніші якості майбутнього політичного лідера – сучасного студента-психолога.

Психологічні якості політичного лідера взаємопов'язані між собою. Вони «запрацюють» після актуалізації, певних дій, після теоретичної та практичної підготовки, опанування уміннями під час практичної діяльності.

Лідер не працює сам по собі. Як правило, діяльність починається зі сформованої мотивації та амбіцій. Амбіції виникають із упевненості, що індивідуум може більше, ніж він нього вимагає соціальне життя. Це перша психологічна якість.

Ми вмотивовуємо студента набути амбіцій під час теоретичної роботи. Наприклад, є відомі депутати Верховної Ради України, які у різний період навчались у нашому закладі і яких один із співавторів навчав особисто. Відомими депутати стали не зразу, а починали з першого студентського майдану, голодували у палатках, виявляли принциповість та відстоювали особистісну позицію щодо керівництва уряду того часу. Це відомі прізвища і ми не будемо зупинятися на них.

Друга психологічна якість, яка характерна для політичного лідера – політична воля. Політична воля потребує цілей та завдань, що повинні бути обґрунтованими. Одним із виміром політичної волі є готовність до діяльності внаслідок сформованої мотивації. На сьогодні в Україні існують школи політичного лідерства, у яких навчаються молоді люди. В Києві, на базі ГУРТУ діє щорічна Школа політичних лідерів тривалістю п'ять місяців, в якій основна викладена мета – навчати інструментам цивілізованих політичних процесів. Підтримує школу ЮНЕСКО.

Третя психологічна якість лідера – політична зрілість. Тільки морально готовий індивідум може достатньо адекватно реагувати на будь-які зміни у політичному житті, форс-мажорні обставини, реально оцінювати негативні події. До політичної зрілості як якості відносять високий рівень умінь чітко визнавати мету, близькі та далекі пріоритети життя країни, суспільства в цілому. Виокремлювати правильні пріоритети життя суспільства для студента – політичного психолога, майбутнього політичного лідера ми навчаємо під час занять з політичної психології, дисципліна, яка є базовою з фахової теоретичної підготовки. Під час викладання виконується викладачем головне завдання – навчити студента аналізувати психологічні механізми сучасної політики та виокремлювати шляхи впровадження таких механізмів на користь кожного члена суспільства.

Для політичного лідера повинні бути характерними і такі риси, як високі моральні чесноти, прийняття суспільних цінностей.

У нашій країні, на наш погляд, для політичних лідерів притаманна риса «політичного урядовця», яка поступово зникне із розвитком взаємовідносин з європейською спільнотою. Як правило, окремих сучасних урядовців характеризують як безпринципних політичних лідерів, які керуються переважно власними вигодами від перебування у вищих шаблонах влади.

Ще одна важлива риса політичного лідера є авторитет. Авторитет набувається роками під час здобуття професійної освіти спочатку у вищому закладі освіти, серед студентства, потім серед професорсько-викладацького

складу, під час різноманітних заходів, які організуються у позанавчальний час. Як правило, такий студент має високі бали за навчання, встигає організувати студентські заходи. Основною рисою в цей час є бажання допомогти людині стати щасливою. Отже, під час навчання, як указує психолог В.В.Волошина, розширюється ціннісно-сміслова сфера свідомості індивідуума, яка інтегрується в особистісно-професійну компетентність майбутнього політичного лідера-психолога [3].

Політичний авторитет є базовою характеристичною рисою будь-якого лідера. Авторитет як риса має вплив на велику групу людей у будь-якій сфері, організації, партії. Авторитет характеризується політичною активністю та підтримується ідеями, переконаннями лідера. Він є рухомим і залежить від внутрішніх та зовнішніх факторів людини, наприклад, від усвідомлення власної відповідальності перед людьми в цілому та кожним членом суспільства окремо, від рівня сформованих компетентностей та здатностей під час виконання обов'язків.

Отже, авторитет майбутнього політичного лідера починає набуватися з 20-22 років. Як достатньо відомий приклад, знову з першого студентського майдану – Юрій Л., який був на той час головою профспілки студентів вищого закладу освіти й одночасно під час майдану виконував функції його коменданта. На сьогодні він має і авторитет, і авторитаризм.

Ми упевнені, що рівень професіоналізму та відповідальності політичного лідера є взаємозалежними психологічними якостями.

Політичний лідер як сформована особистість повинен мати психологічні якості, які є індивідуально-психологічними рисами, пов'язаними між собою. Якості визначають лідера, забезпечують успішну розробку та виконання завдань, прийняття виважених рішень. Тому для майбутнього лідера є важливим опанувати психологію, а саме – політичну психологію.

Список використаних джерел:

1. Булах І.С. Вольова активність особистості//Курс лекцій із загальної психології. – К., НПУ імені М.П.Драгоманова, 1997. – с. 277-300.
Режим доступу 3.7.2019:
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/6085/1/Bulah.pdf>.
2. Ставицька С.О., Пилипенко Н.Г.Індивідуальні форми організації особистістю життєвого шляху. Режим доступу:
file:///C:/Users/HP/Desktop/Vonu_psi_2014_19_1_39.pdf.
3. Ковчина І.М. Актуалізація професійної підготовки студентів спеціальності «міжнародні відносини». Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики вищої школи: Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції 30 – 31жовтня 2017 року/ Укл. С.М.Іваненко, О.В.Холоденко, К.М.Павицька, О.Г.Смольнікова – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017 - 515 с. - с. 32-34.
4. Волошина В.В. Психологічні технології підготовки майбутнього психолога: автореферат дис...докт. психол. наук: 19.00.07/В.В.Волошина; наук. консультант І.С.Булах; М-во освіти і науки України, Нац. Пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. – Київ, 2016. – 44 с. Режим доступу 3.7.2019:
<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/11734/1/Voloshyna.pdf>.